

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	5
Rozdział I	
ELEMENTARNE POJĘCIA I PRZEDMIOT EKONOMII	
1. Wstępne określenie przedmiotu ekonomii	7
2. Ekonomia a inne nauki	9
3. Potrzeby ludzkie, produkcja i praca, środki produkcji i środki konsumpcji, czynniki produkcji	10
4. Proces gospodarowania, podmioty i decyzje gospodarcze	12
5. Stosunki ekonomiczne i stosunki własnościowe	14
6. Gospodarka i systemy gospodarcze	16
7. Racjonalność gospodarowania i rachunek ekonomiczny	17
8. Metody badań ekonomicznych, kategorie i prawa ekonomiczne	19
9. Modele ekonomiczne	21
10. Z historii myśli ekonomicznej. Główne nurty i przedmiot badań współczesnej ekonomii	22
Rozdział II	
PODSTAWOWE KATEGORIE GOSPODARKI TOWAROWO-PIENIĘŻNEJ	
1. Towar i jego cechy, produkcja towarowa. Gospodarka naturalna a towarowa ..	29
2. Rynek: rodzaje i funkcje	31
3. Pieniądz. Funkcje pieniądza	32
4. Cena. Funkcje cen	35
5. Popyt, podaż i czynniki je określające	35
Rozdział III	
WŁASNOŚĆ	
1. Własność w sensie ekonomicznym a własność w sensie formalno-prawnym	41
1.1. Pojęcie własności w sensie prawnym i ekonomicznym. Przedmiot i podmiot własności	41
1.2. Ekonomiczny podmiot własności państwowej	44
1.3. Ekonomiczny podmiot własności akcyjnej	46
2. Rozmieszczenie i wykorzystanie zasobów gospodarczych w świetle teorii praw własności	50
2.1. Pojęcie, powstanie i typy praw własności	50

2.2. Koszty transakcji. Ekonomiczna analiza prawa	53
2.3. Własność a efektywność	54

Rozdział IV

GOSPODARKA KRAJÓW ROZWINIĘTEGO KAPITALIZMU

1. Podstawowe kategorie gospodarki kapitalistycznej: własność kapitalistyczna, kapitał, praca najemna, zysk	58
2. Zasadnicze cechy gospodarki kapitalistycznej	59
2.1. Dominacja własności kapitalistycznej	60
2.2. Rynkowa alokacja zasobów gospodarczych	63
3. Stadia (etapy) rozwoju kapitalizmu	69
4. Ewolucja stosunków własnościowych w kapitalizmie	70

Rozdział V

GOSPODARKA CENTRALNIE PLANOWANA

1. Geneza i początki gospodarki centralnie planowanej	75
1.1. Marksowska wizja komunizmu	75
1.2. Początki gospodarki centralnie planowanej	79
2. Zasadnicze cechy gospodarki centralnie planowanej	83
2.1. Monocentryczny ład społeczny	83
2.2. Dominacja państwowej własności czynników produkcji	85
2.3. Centralne planowanie i zarządzanie gospodarką	89
2.4. Nierynkowa alokacja zasobów gospodarczych	90
2.5. Gospodarka niedoborów	92
3. Słabości systemu nakazowo-rozdzielczego	93

Rozdział VI

GOSPODARSTWO DOMOWE

1. Gospodarstwo domowe jako specyficzny podmiot gospodarujący. Funkcje i cel jego działalności	97
2. Czynniki określające wydatki na konsumpcję	99
3. Aktywa i wydatki gospodarstw domowych. Prawdopodobieństwo postępowania gospodarstw domowych w dziedzinie konsumpcji	100
4. Produkcyjna funkcja działalności gospodarstw domowych	108
5. Pozycja gospodarstwa domowego jako nabywcy środków konsumpcji oraz dostawcy siły roboczej w gospodarce rynkowej i centralnie planowanej	110
6. Instytucjonalne zabezpieczenie interesów konsumentów i pracowników	112

Rozdział VII

PRZEDSIĘBIORSTWO

1. Rodzaje przedsiębiorstw	115
2. Cele działania przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej i centralnie planowanej	120
3. Majątek, fundusze i wynik finansowy przedsiębiorstwa	122
4. Analiza kosztów produkcji	125
5. Reguły podejmowania decyzji produkcyjnych w gospodarce rynkowej. Równowaga przedsiębiorstwa	129
6. Reguły podejmowania decyzji dotyczących działalności przedsiębiorstw w gospodarce centralnie planowanej	134
7. Działalność innowacyjna w przedsiębiorstwach	137
8. System motywacji w przedsiębiorstwie	141

Rozdział VIII

SPOŁECZNO-EKONOMICZNE FUNKCJE WSPÓŁCZESNEGO PAŃSTWA

1. Liberalizm i interwencjonizm państwowy	144
---	-----

2. Ekonomiczne funkcje państwa w systemie rynkowym	147
2.1. Funkcja alokacyjna	147
2.2. Funkcja redystrybucyjna	150
2.3. Funkcja stabilizacyjna	151
3. Państwo jako podmiot wyboru społecznego	152
3.1. Teoria rynku politycznego	154
3.2. Teoria biurokracji	155
3.3. Teoria asymetrii	156
4. Rola państwa w gospodarce centralnie planowanej	157
4.1. „Upaństwowienie” życia społeczno-gospodarczego	157
4.2. Skutki etatyzacji	158
5. Problemy „opaństwowienia” gospodarki i życia społecznego	159

Rozdział IX

SYSTEM PIENIĘŻNO-KREDYTOWY

1. Pieniądz i gospodarka	163
2. Popyt na pieniądz	168
3. Ewolucja pieniądza i systemu pieniężnego	172
3.1. Początki pieniądza i systemu pieniężnego	172
3.2. Banki i ich funkcje	173
3.3. Instrumenty kontrolowania podaży pieniądza przez bank centralny	176
4. Instytucje pośrednictwa finansowego	179
5. Kredyt	183
6. Pieniądz i banki w gospodarce centralnie planowanej	185

Rozdział X

BUDŻET PAŃSTWA

1. Pojęcie i funkcje budżetu państwa	188
2. Zasady polityki budżetowej	190
3. Podatki	191
4. Wydatki budżetu państwa	196
5. Aktywna i pasywna polityka fiskalna	198
6. Deficyt budżetowy i dług publiczny	200

Rozdział XI

PODSTAWOWE KATEGORIE I PROBLEMY WZROSTU GOSPODARCZEGO

1. Wprowadzenie	203
2. Mierniki poziomu rozwoju gospodarczego	203
3. Sposoby obliczania produktu społecznego	205
4. Podział produktu narodowego	207
5. Czynniki wzrostu gospodarczego	209
6. Mierniki wzrostu gospodarczego	211
7. Postęp techniczny	212
8. Potencjalne tempo wzrostu gospodarczego	213
9. Wybór poziomu kapitałochłonności	215
10. Wzrost gospodarczy a tendencje postępu technicznego	217
11. Popytowe czynniki wzrostu	220
12. Granice wzrostu gospodarczego	222

Rozdział XII

FLUKTUACJE GOSPODARCZE I KRYZYSY

1. Cykliczny rozwój gospodarki rynkowej	224
1.1. Pojęcie cyklu koniunkturalnego	224
1.2. Rodzaje wahań cyklicznych	225

1.3. Przyczyny cykliczności rozwoju	227
1.4. Metody oddziaływania państwa na przebieg cyklu koniunkturalnego	232
2. Wahania stopy wzrostu i kryzysy w gospodarce centralnie planowanej	234
2.1. Porównanie fluktuacji gospodarczych w gospodarce rynkowej i centralnie planowanej. Przejawy arytmii gospodarki centralnie planowanej	234
2.2. Główne przyczyny arytmii	236
2.3. Mechanizm arytmii gospodarczej	237

Rozdział XIII

BEZROBOCIE I ZATRUDNIENIE

1. Wprowadzenie	243
2. Zasoby siły roboczej i ich elementy składowe	244
3. Pojęcie bezrobocia	246
4. Zasoby i strumienie	247
5. Typy bezrobocia	248
6. Bezrobocie w wybranych krajach	249
7. Przyczyny bezrobocia	251
7.1. Ujęcie klasyczne	252
7.2. Ujęcie keynesistowskie	254
8. Polityka państwa na rynku pracy	255
9. Sytuacja na rynku pracy w Polsce	257
9.1. Rynek pracy w gospodarce centralnie planowanej	257
9.2. Bezrobocie w procesie urynkowania gospodarki	259

Rozdział XIV

INFLACJA

1. Równowaga gospodarcza	262
2. Inflacja — podstawowe pojęcia	264
3. Społeczno-ekonomiczne skutki inflacji	267
4. Przyczyny inflacji — przegląd głównych koncepcji teoretycznych	269
4.1. Monetarna (neoliberalna) teoria inflacji	270
4.2. Popytowa teoria inflacji	272
4.3. Kosztowo-strukturalne podejście do inflacji	275
5. Inflacja a bezrobocie. Zarys programu polityki gospodarczej.	278
6. Inflacja w gospodarce centralnie planowanej	283

Rozdział XV

ZMIANY STRUKTURY GOSPODARCZEJ

1. Pojęcie struktury gospodarczej i zmian strukturalnych	286
2. Główne tendencje zmian struktury gospodarczej	288
3. Charakterystyka struktury współczesnych gospodarek	291
3.1. Struktura gospodarcza krajów wysoko rozwiniętych	291
3.2. Struktura gospodarcza krajów Europy Środkowo-Wschodniej	292
4. Mechanizm kształtowania struktur gospodarczych	295
4.1. Rynkowe kształtowanie struktur	295
4.2. Aktywna rola państwa w kształtowaniu struktur	296

Rozdział XVI

SFERA ŚWIADCZEŃ SPOŁECZNYCH

1. Pojęcie i formy świadczeń społecznych	299
2. Funkcje świadczeń	303
3. Podmioty w sferze wytwarzania usług społecznych	306
4. Problemy finansowania i podziału świadczeń	308

Rozdział XVII

MIĘDZYNARODOWA WSPÓŁPRACA GOSPODARCZA

1. Międzynarodowy podział pracy	314
2. Główne formy powiązań gospodarczych z zagranicą	315
3. Korzyści z handlu międzynarodowego	317
4. Elementy polityki handlowej	320
5. Międzynarodowe organizacje w dziedzinie handlu	323
6. Kursy walutowe	325
7. Bilans płatniczy	327
8. Międzynarodowe instytucje i przepływy finansowe	331
9. Regionalna integracja gospodarcza	333

Rozdział XVIII

GOSPODARKA ŚWIATOWA

1. Pojęcie gospodarki światowej	335
2. Główne podmioty gospodarki światowej	336
3. Główne tendencje rozwojowe gospodarki światowej	339
4. Główne problemy globalne	342
4.1. Problemy demograficzne	343
4.2. Problemy wyżywienia	343
4.3. Ograniczoność bogactw naturalnych	344
4.4. Zagrożenia dla środowiska naturalnego	345
4.5. Dysproporcje rozwojowe	346
4.6. Zadłużenie międzynarodowe	347
5. Nowy międzynarodowy ład ekonomiczny	348

Aneks

TRANSFORMACJA SYSTEMU GOSPODARCZEGO W POLSCE — OD GOSPODARKI CENTRALNIE PLANOWANEJ DO GOSPODARKI RYNKOWEJ

1. Kierunki modyfikacji systemu nakazowo-rozdzielczego w Polsce do 1980 r.	352
2. Kryzys gospodarki polskiej z przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych	353
2.1. Przejawy kryzysu	353
2.2. Przyczyny kryzysu	355
3. Reformowanie gospodarki w latach osiemdziesiątych	357
4. Proces przechodzenia do systemu rynkowego	360
4.1. Program stabilizacji i urynkowienia gospodarki	361
4.2. Przemiany własnościowe	364
4.3. Zmiany w systemie pieniężno-kredytowym	366